
OUDHEIDKUNDIGE KRONIEK

Op 15 mei 1925 verscheen er in "De Gazet van Gent" een artikel van **Alfons Van Werveke** over

HOE LEDEBERG VERGETEN WERD BIJ DE VERDEELING VAN HET LAND IN GEMEENTEN TEN JARE 1796

Ledeberg was destijds een heerlijkheid, behorende aan de abdij van Sint-Pieters nevens Gent. In dat leen, evenals in zijne andere leenen, belastte de abt van dit klooster met de uitoefening van zijn heerlijke rechten schepenen en een baljuw, die bestuurden en recht spraken in zijn naam.

Men weet, dat, na een eerste bezetting van wat minder dan vijf maanden in 1792-1793, de Franschen zich van Gent meester maakten 4 Juli 1794, ons land bij Frankrijk inlijfden 18 Juni 1795 en het bezetten tot in 1814.

9 September 1795 kondigde men van het pui op den hoek van het Stadhuis te Gent het besluit af, waarbij het leenstelsel werd opgeheven. 17 September 1796 werd de wet afgelezen van den 1 van die maand, die de geestelijke orden afschafte. Van 10 October tot 3 December was men te Gent bezig met het sluiten van de kloosters. Van dan af aan was er geen heer meer te Ledeberg, dat

ook geen heerlijkheid meer was. Wat gewerd er van?

Vooraleer op die vraag te antwoorden, blijven wij een oogenblik stil bij den naam van de heerlijkheid. Men vindt hem reeds in zeer oude oorkonden. In een Latijnsch stuk van 966 staat het *Letha* geschreven, in 1038 *Letha*, in 1163 *Lethen*; in een Nederlandse oorkonde van 1296, waarvan wij het oorspronkelijk stuk niet hebben kunnen ontdekken, vindt men *Lede*; in de rekening van de stad Gent 1327-1328 leest men *Leden*; in 1428 is het *Lede*, zoo ook in 1533, 1567, 1594, 1613. Ten jare 1598 voegt men bij *Lede*, voor het eerst, naar wij weten, het woord *berg*: een stuk van dat jaar geeft verschillende maal *Lieberch*; één van 1624 geeft *Lederberch* met *r* en dan is't *Ledeberch* in 1661, 1685, 1687, 1688, 1698, 1702 (*Ledebergh*), enz. Vóór *Ledeberg* zet men nogal dikwijls *Sinte-Pieters: Sinte-Pieters-Ledeberch*. Wat beteekent *Ledeberg*? Merken wij eerst en vooral op, dat er in Vlaanderen verschillende *Leden* zijn: *Lede* bij Aalst, *Lede*, wijk van Meulebeke, van Wannegem, van Westende, van Kersbeek. *Lede* zit ook in *Smetlede*, in *Hooglede*, *Ledeberg* zelf vindt men ook te Zegelshem, te Strijpen, te Pamel. In zijn *Oud-Gentsche naamkunde* zegt de Luiksche hoogleraar J. Mansion, dat *Ledeberg* gevormd is met *Lede*, doorgang (waterloop), dat behoort bij *lijden*, gaan, en waarvan *Leiden* een andere klanktrap vertoont. De Gentsche hoogleeraar J. Vercoullie, dien wij geraadpleegd hebben, zei ons, dat hem zulks juist lijkt. Wordt nu de Schelde bedoeld, die om *Ledeberg* draait, of de kleine waterloop, die, volgens de oude kaarten, door zijn grondgebied vloeide? Van waar komt het tweede gedeelte van den naam, *berg*, die in de tweede helft der XVIe eeuw, bij *Lede* wordt gevoegd? Misschien wijst dit op een landduin, zooals men er nog te Heusden ontmoet: de zandgrond op het Oefeningsplein te Gentbrugge aan de grens van *Ledeberg* schijnt dit te bevestigen.

Hoe werd nu de gewezen heerlijkheid *Ledeberg* een gemeente? Wij beantwoorden die vraag met de vertaling van een besluit van 28 April 1796:

"Brussel, 9 Floreal, 4e jaar van de
Republiek.

"Burger Bouteville, rijkskommissaris in de vereenigde departementen, Ingelicht zijnde, dat een gedeelte grond genaamd *Ledeberg*, gelegen aan de poorten van de stad Gent, departement van de Schelde, vergeten is bij de verdeling met het grondgebied in kantons,

Overwegende, dat *Ledeberg* vóór de herinrichting bestuurd was door een overheid, benoemd door den proost van Sint-Pietersabdij te Gent, welke ontbonden is door de afschaffing van het leenstelsel,

Overwegende dat *Ledeberg* ongeveer vijftien honderd zielen telt op een uitgestrektheid gronds van twee honderd bunders en dat het op een te grooten afstand ligt van de gemeente Gent om van deze deel uit te maken,

Overwegende, dat het betaamt dit grondgebied tot gemeente te verheffen onder den naam *Ledeberg* en het bij het kanton Oosterzele te voegen,

Gezien de opmerkingen van het departement der Schelde, Besluit, dat het gedeelte grondgebied, waarvan spraak is, tot gemeente zal worden gevoegd bij het kanton Oosterzele, departement van de Schelde. Het onderhavig besluit zal gezonden worden aan het bestuur van het departement der Schelde, dat belast is met de afkondiging ter plaatse, waar het behoort."

(Geteekend) "Bouteville"

Uit bovenstaande blijkt dus, dat bij de verdeeling van het land in gemeenten naar de nieuwe begrippen, de gewezen heerlijkheid Ledeberg vergeten was! Bij de herstelling van de fout, beging men een nieuwen misslag, die de inwoners ontstemde, 2 prairial van het 4de jaar der republiek (21 Mei 1796) "boden de burgers Herman en andere, afgevaardigd door de inwoners van de voormalige heerlijkheid Sint-Pieters-Ledeberg, zich aan in den gemeenteraad van Gent en overhandigden aan de vergadering een verzoekschrift, dat ze zich voorstelden te zenden aan het bestuur van het Departement der Schelde, om protest aan te teekenen tegen het afnemen der gewezen heerlijkheid van het kanton van Gent, waartoe ze altijd heeft behoord, om ze bij het kanton Oosterzele te voegen. Ze noodigen het gemeentebestuur uit het stuk met een gunstig advies te willen bekleeden. De vergadering, overwegende, dat ze altijd de oude grenzen van deze gemeente heeft willen bewaren, en dat zij met leedwezen het besluit van den rijkskommissaris heeft vernomen, waarbij Ledeberg er wordt van afgescheiden, zoo antwoordt de voorzitter aan de afgevaardigden, dat het gemeentebestuur gansch zijn invloed zal gebruiken nevens hun pogingen om gemeld besluit te doen intrekken."

Wij weten niet wanneer de Ledebergenaars voldoening kregen, maar sedert lang behoort hun gemeente, vóór de laatste wijzigingen natuurlijk, tot het kanton Gent.
